

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ В УКРАЇНІ

*Оберемко Владислав Володимирович,
студент групи ПУ-21
Сумський державний університет, м. Суми*

У сучасній архітектурі суспільних відносин підрастаюче покоління виступає не просто об'єктом державного піклування чи пасивним отримувачем соціальних благ, а першочерговим рушієм інноваційних перетворень та головним елементом відновлення людського капіталу країни. Потенціал тривалого соціально-економічного піднесення будь-якої держави безпосередньо залежить від того, наскільки ефективно владні інститути здатні інтегрувати інтереси молодих громадян у загальну стратегію національного розвитку (Головатий, 2022). Саме тому профільна державна політика сьогодні трансформується у багаторівневу систему взаємопов'язаних управлінських, економічних та правових інструментів, що мають на меті створення сприятливого середовища для всебічної самореалізації особистості, захисту її прав та повноцінного залучення до процесів ухвалення рішень на всіх рівнях влади.

В умовах тривалого воєнного стану та масштабних безпекових викликів вектори підтримки молоді потребують суттєвого переосмислення та оперативного коригування. Ця соціальна група є найбільш динамічною та мобільною, але водночас і найбільш вразливою до кризових явищ, що стимулює масові міграційні процеси та створює довгострокові ризики втрати інтелектуального й творчого потенціалу в майбутньому. Повоєнна відбудова, демографічна стабілізація та модернізація державних інституцій вимагають від управлінського апарату повної відмови від формальних або суто декларативних гасел на користь дієвих інституційних рішень (Організація Об'єднаних Націй, 2022). Йдеться про розробку гнучких програм у сфері зайнятості, створення нових робочих місць, надання якісних освітніх послуг, розширення соціальних гарантій та стимулювання громадської активності безпосередньо всередині локальних громад.

Законодавчий каркас цієї сфери в нашій державі зазнав суттєвих оновлень із прийняттям базового Закону України «Про основні засади молодіжної політики», який не лише чітко зафіксував вікові межі цієї категорії громадян від 14 до 35 років, а й визначив ключові пріоритети взаємодії між державними органами та молодіжними об'єднаннями (Верховна Рада України, 2021). Проте глибокий аналіз повсякденної управлінської діяльності демонструє суттєві диспропорції у практичній імплементації цих нормативних норм. Головна проблема полягає у вираженій регіональній нерівномірності: великі міські центри мають достатньо фінансових та

організаційних ресурсів для реалізації сміливих ініціатив, тоді як у невеликих або прифронтових територіальних громадах спостерігається очевидний дефіцит дієвих практик, кадровий голод серед фахівців та брак належної уваги місцевої влади до реальних потреб молоді (Безлюдна & Коваленко, 2023).

Аналізуючи причини такої ситуації, варто вказати на обмежену інституційну спроможність багатьох органів місцевого самоврядування у сфері молодіжної політики. Фінансування відповідних локальних програм, соціокультурних проєктів та спортивних ініціатив часто відбувається за залишковим принципом, що унеможливорює розбудову сучасної, безпечної та привабливої для молодих людей інфраструктури. Ситуація ускладнюється слабким рівнем координації між різними відомствами — структурами освіти, соціального захисту, охорони здоров'я, працевлаштування та безпосередньо громадськими організаціями, які часто діють ізольовано одна від одної (ОЕСР, 2020). Крім того, загальні реформи публічного управління потребують більш чіткої інтеграції молодіжного компонента в стратегії комплексного розвитку територій, оскільки без утримання молоді на місцях будь-які плани розвитку громад втрачають сенс (Тимошук, 2021).

Світовий досвід переконує, що найбільш успішними є ті управлінські моделі, де акцент діяльності зміщено на рівень муніципалітетів, тобто застосовано принципи глибокої децентралізації та субсидіарності. У країнах Європейського Союзу, зокрема у державах Скандинавії та Естонії, розвиток мережі просторів для неформальної освіти, підтримка молодіжного стартапу та безпосереднє залучення молодих людей до бюджетного планування є звичною повсякденною практикою (Європейська Комісія, 2023). В Україні подібні інструменти управління наразі перебувають лише у стадії поступового становлення і потребують системної методологічної, інформаційної та фінансової підтримки з боку центральних органів. Окремим гострим викликом для вітчизняних управлінців залишається подолання наслідків відтоку кваліфікованих кадрів за кордон, вирішення житлових проблем молодих сімей та підвищення рівня їхньої довіри до локальних інституцій влади (Головатий, 2022).

Для якісного підвищення ефективності вітчизняної молодіжної політики необхідно терміново застосувати комплексний підхід, який гармонійно поєднує фінансові регулятори та інституційні перетворення. Першочерговим кроком має стати чітка фіксація частки видатків на молодіжні програми у місцевих бюджетах на рівні не менше одного відсотка від загального обсягу, що закладе стабільну матеріальну основу для розвитку. Отримані ресурси доцільно спрямувати на створення розгалуженої мережі багатофункціональних молодіжних центрів, які функціонуватимуть як безпечні хаби для розвитку підприємництва, волонтерських рухів, здобуття

нових навичок та змістовного дозвілля. Разом із цим важливо забезпечити реальний, а не формальний вплив молодіжних рад при муніципалітетах на ухвалення рішень, надавши їм дієві консультативно-дорадчі повноваження. Особливу увагу в сучасних реаліях необхідно приділити розробці спеціалізованих програм тривалої психологічної підтримки, адаптації та соціальної реінтеграції молодих людей, які зазнали безпосереднього впливу воєнних дій або тривалий час перебували в евакуації (Безлюдна & Коваленко, 2023; ПРООН, 2023).

Підбиваючи підсумки, зазначимо, що успішна реалізація державної молодіжної політики в сучасних реаліях неможлива без рішучого відходу від застарілих бюрократичних та командно-адміністративних підходів. Нова модель управління повинна базуватися на міцній синергії оновленого нормативного забезпечення, захищеного фінансування, децентралізованого менеджменту та безпосередньої активності самої молоді. Вчасне впровадження найкращих міжнародних практик та їх розумна адаптація до українських реалій дозволить перетворити молодіжне середовище на потужне джерело відновлення, модернізації та довгострокового прогресу всієї української держави (Європейська Комісія, 2023; Світовий банк, 2022).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Безлюдна, В., & Коваленко, О. (2023). Реалізація молодіжної політики на регіональному рівні: на прикладі міста Суми. Публічне управління та місцеве самоврядування, 2(57), 33–41.
2. Верховна Рада України. (2021). Закон України Про основні засади молодіжної політики (№ 1414-IX). <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20>
3. Головатий, М. Ф. (2022). Державна молодіжна політика в Україні: теорія і практика. МАУП.
4. Європейська Комісія. (2023). Молодіжна політика в Європі: порівняльний аналіз. Офіс публікацій Європейського Союзу. https://europa.eu/youth/strategy_en
5. ОЕСР. (2020). Врядування для залучення молоді: політична концепція. Видавництво ОЕСР. <https://doi.org/10.1787/youth-governance>
6. Організація Об'єднаних Націй. (2022). Світова доповідь про молодь: соціальна інтеграція молоді. ДЕСА ООН.
7. ПРООН. (2023). Розширення можливостей молоді та відновлення в постконфліктних умовах. Програма розвитку Організації Об'єднаних Націй.
8. Світовий банк. (2022). Зайнятість молоді та економічні можливості в Європі та Центральній Азії. Група Світового банку.

9. Тимошук, В. (2021). Молодіжне врядування та реформи публічного управління в Україні. Центр політико-правових реформ.

Роботу виконано в межах НДР 0122U202043 «Трансформація системи публічного управління в контексті досягнення цілей сталого розвитку»